

"וטעם אומרו לשון הליכה
לומר שצריך לעסוק בתורה
אפילו בהליכתו ע"ד אומרו
ובלכתך בדרך באהבתה
ישנה תמיד" (אור החיים)

רוח סערה במוצאי שבת פרשת בחוקותי

רבי שלום שברדון

"אם אתה נזכר בדבר בציבור, סימן מובהק שמן השמים רוצים שתדבר על זה" אמר לי רבי אליהו לאפיאן. עתה נזכרתי בסיפור מה"אור החיים" הקדוש מעשה פלא ממש.

ה"אור החיים" היה גביר, נגיד. הוא לא רצה להנות מכספי אחרים לכן עסק במלאכה - כצורך זהב. היה לו ממון והתפרסם כנגיד.

אבל איך התנהג בפרנסתו? מנהגו בכל יום חמישי לשחוט שור ולחלק את בשר השור כולו - לתלמידי חכמים שבעיר.

לצור החכמים

ויהי היום לקראת שבת קדש, ובעירו של ה"אור החיים", בבית המטבחיים המרכזי, שחטו בהמה ונמצאה טריפה, הוסיפו לשחוט עוד ועוד - שלוש עשרה בהמות, וכולן נמצאו טריפה, רק השור של אור החיים נמצא כשר. כמובן שהייתה לו אפשרות לעשות עסק טוב, למכור את הבשר במחיר רב, אך ברור שהוא לא חרג ממנהגו, לא מכר את הבשר אלא חילקו כדרכו בכל שבוע - לתלמידי חכמים.

התגורר בעיר גביר פלוני, שהתחשק לו לאכול בשר לשבת בכל מחיר, (ולא רצה לאכול בשר עוף). הוא נכנס לביתו של אור החיים ובקש שימכור לו בשר לכבוד שבת. אמר לו אור החיים: מה אני יכול לעשות לך? כבר חלקתי כמעט את הכל, רק מנה אחת נשארה לי בשביל תלמיד חכם פלוני שעדין לא הספקתי לתת, ואין לי אפשרות למכור לך.

התרעם העשיר ואמר: "למי? לפלוני בן פלוני, וכי הוא תלמיד חכם?! מי הוא בכלל וכו'" הוציא מפיו גיבובי משפטי זלזול בתלמיד חכם.

האור החיים לא ענה לדברי ההבל שיצאו מפיו. כי התשובה הטובה ביותר הייתה לא להבהל מתחננויו ודיבוריו, ואת המנה שנשארה להעניק לאותו תלמיד חכם.

במוצאי שבת גילו לאור החיים מן השמים, כי כיון ששמע בזיון של תלמיד חכם ולא מחה, גזרו עליו מן השמים גזירה קשה. (כי כמו שאומרים חז"ל - הקב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה).

הוסיפו וגילו לו משמים, כי ישנה אפשרות לכפרה, אם ילך לגלות שנה שלימה.

כיון ששמע כך, מיד נטל בגדי גלות ויצא לגלות.

כמובן אור החיים הקדוש כאשר יוצא לגלות, יכול הוא ללמוד בע"פ והגלות לא מפסקת את מחשבותיו בתורה וכו'. יציאתו לגלות הייתה בתחילת השבוע של פרשת בחוקות.

כידוע, מורי ורבותי, כי בפרשת בחוקות, אור החיים כותב ארבעים ושנים פרושים בפסוק "אם בחוקותי תלכו". פירושים אלו חידש באותה עת כאשר הלך בגלות (באותה שעה שקיים בנפשו את ה"תלכו" כפשוטה ויגע בתורה).

טוב. הוא יצא לגלותו במוצאי שבת, והטלטל בדרכים עד יום שישי. ביום שישי חלף ליד יער בסמוך לעיירה ושמע מעבר לעצים קול של יהודי הכורת עצים ואומר על כל עץ הנגזר: 'לכבוד שבת קודש!'. כך הבין כי בסמוך קיים ישוב של יהודים יראי שמים. וגם האדם הכורת את העץ הוא ירא שמים שקורא על כל חטיבה - 'לכבוד שבת קודש'.

נגש אליו: "שלום עליכם, אולי אני יכול להיות אצלך בשבת?"

"בודאי".

וילכו שניהם יחדיו. האור החיים הספיק להכין את עצמו לכבוד שבת, ולפסוע אחרי מארחו לבית הכנסת לאמירת שיר השירים, קבלת שבת וערבית.

אחרי התפילה הכריזו כי רב העיר נדרוש אחר הסעודה. כששבו מתפילת ערבית, אכלו סעודת שבת, הגישו לו בשר ודגים ומנות מהודרות - הכנסת אורחים כדבעי.

כשסיימו לסעוד, שאל בעל הבית את האורח, (הוא לא ידע מי הוא): "אני צריך ללכת לרב לשמוע את הדרשה, מה אעשה אתך?"

"אלך גם אני אתך".

רבה של העיירה היה קדוש וחכם, ומיד בתחילת הדרשה הכיר כי מדובר כאן ברב תלמיד חכם, ושמח על ההזדמנות לשמעו. כמובן, שאף אחד מיושבי בית הכנסת לא הכיר את האורח ואת טיבו, הוא התיישב בין השומעים כאחד האדם.

במהלך הדרשה גילה הרב סודות טמירים, והנה לפתע הוסיף ואמר: "היום שמעתי בשמים ארבעה עשרה פירושים על הפסוק של בחוקותי - שחידשם הרב הצדיק ר' חיים בן עטר". והרצה בפני השומעים את ארבעה עשר הפירושים, ששמע בשמים.

עם סיומו, עמד האורח חיים ברעדה ואמר: "נכון, כך אמר חיים בן עטר"...

שמעו הקהל כיצד קם ומתבטא בזלזול "חיים בן עטר" לא הרב, לא רבנו כלום "חיים בן עטר" בשמים אמרו שהוא צדיק והוא מזלזל סתם כך - חיים בן עטר. רצו להלקותו.

ביקש מהם הרב "נסלח לו הפעם, אולי הוא לא שם לב למה שהוציא מפיו".

למחרת בבוקר, אחרי התפילה הכריזו שנית: "לאחר סעודת שבת הרב ישא מדברותיו!"

אור החיים צעד עם בעל הבית למקום הדרשה. במהלך הדרשה אמר הרב: "היום בשבת שמעתי בשמים עוד ארבעה עשר פירושים מהרב הצדיק רבי חיים בן עטר".

אור החיים נעמד שנית על רגליו: "כן, כך אמר חיים בן עטר". עכשיו כבר ביקשו לעשות בו שפטים. אך הרב מנע בעדם: לא, אל תיגע בו יד, גם בפעם זו עדיין

אפשר לדונו לכך זכות, נסלח לו.

בסעודה שלישית, הרב דרש בשלישית, והודיע בשלישית: "היום גילו לי משמים את ארבעה עשר הפירושים האחרונים שאמר הרב הצדיק רבי חיים בן עטר". התייצב האור החיים והכריז: "כך אמר חיים בן עטר".

הרב כבר לא מנע מהגבאים. הם קמו וסטרו לו מעט, כי נאלצו למחות על מעשיו של המחוצף. החליטו להוסיף ולהענישו עוד:

היתה שם בעיר תקנה שאם אחד עבר עבירה היו מעמידים אותו בזוית מרכזית ליד בית הכנסת, כותבים מודעה גדולה על מעשיו המגונים, תולים אותה על בגדיו. משגיחים עליו שלא ימלט, והעוברים ושבים יורקים לידו או עליו ממש... הוחלט להעניש את האורח בעונש נדיר זה שכמובן נהגו בו רק במקרים חריגים.

הם חששו כי עד יום ראשון הוא ימלט מהעיר. התייעצו עם הרב והוא התיר להם להכניסו למעין מעצר בית. הכניסוהו וסגרו את הדלת אחריו.

במוצאי שבת עם סיום מעריב והבדלה על הכוס, התחוללה רוח סערה בעיר, רוח איומה. הרוח עקרה את כל האילנות והחלה להעיף גגות, קירות צריפי העיירה מטו ליפול, המצב היה נורא ממש. הרב שהיה צדיק כמובן, שאל שאלת חכם בשמים למה הגיעם לפתע רוח סערה זו. השיבו לו: כי במוצאי שבת בשעת הבדלה, הרב הצדיק רבי חיים בן עטר, מכון באיזה 'שם' כדי שהעולם יתקיים על מכונו, אבל היות והוא סגור בבית ועדיין לא עשה הבדלה ולא כיון בהשם הקדוש הזה, ממילא העולם נחרב.

הרב הרהר שניה קצרה ומיד הבין, כי המדובר הוא במקרה המשונה שהתרחש בעיירתם, וכי רבי חיים בן עטר - הוא זה שסגרו אותו...

מיד פתחו את הדלת, נפלו לפניו ובקשו סליחה, מחילה וכפרה. אור החיים עשה הבדלה ושקטה הסערה.

אח"כ גילו לו מהשמים להאור החיים הקדוש, כי "בבזיונות שעשו לו התכפרה שגגתו, וכי כבר יצא ידי חובת הגלות, כך שישב לעירו ולביתו ושמחת עולם על ראשו.